

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

כ"ה

תיק 979217/4

בבית הדין הרבני האזורי ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב מרדכי רלב"ג – ראב"ד, הרב יקותיאל כהן, הרב חיים ו' וידאל

התובעת: פלונית

נגד

הנתבע: פלוני

הנדון: חיוב גט בגלל בגידות הבעל

פסק דין

רקע ועובדות

בני הזוג נישאו בתאריך כ"ה באלול תשנ"א (4/9/91) באמצעות הרבנות רמלה.

בדיון שהתקיים בביה"ד בתאריך א' באייר תשע"ה (20/4/15), האישה טוענת כנגד בגידותיו של הבעל החוזרות ונשנות כאשר בשנה השלישית לנישואיהם בהיותה בהריון התגלה לה לראשונה על בגידתו כפי שנמסרה לה מהבחורה שעימה בגד, ואף מסרה לה מכתב אהבה שלו לבחורה. כשנודע לבעל מגילוי זה לאשתו, ניסה להתאבד, והיה יומיים ללא הכרה.

לאחר בקשת סליחתו ניסתה האישה שוב את חייה עמו מתוך הכרה שאירוע כזה דרמטי ישנה את דרכו לרצות לבנות שוב חיים טובים, ובתקופה זו נולדו שני ילדים נוספים.

בסוף חורף שנת 2012 נודע לה שהוא מנהל רומן עם אישה ממקום עבודתו ושרומן זה מתנהל כבר שנתיים, והאישה הציגה לביה"ד מכתב שכתבה אותה אישה אליו שבין היתר כתוב בה שהייתה שנה של הכי קרוב ואינטימי לחלוק איתו כל חלום ופנטזיה כמוסה [...] שנה של אהבה ללא תנאי, שנה של סקס הכי משגע וכו'.

עם גילוי זה לאור דרישת התובעת יצא הבעל מהבית אל בית אחיו ונכנס למצב נפשי קשה, וכן טופל באותה עת בביה"ח הדסה עין כרם ירושלים, והבעל שלח לתובעת מכתב בקשת רחמים לחזרתו לבית.

האישה נענתה מתוך רחמים לחזרתו ואף הביעה נכונות לתמיכה בו בכל הקשור לטיפולים בביה"ח, אולם מתנה זאת בניסוח הסכם לאור העבר.

לאחר שנערך הסכם באמצעות עו"ד במודיעין (אורית דוד) וכן טיפול פסיכיאטרי על חוסר הנאמנות שלו ועל מזגו החם ומצבו הנפשי חזר הבעל לבית.

אולם אחרי שבעה חודשים גילתה האישה בפעם השלישית שהוא נפגש עם אישה שלישית שמגיעה לארץ כל שלשה חודשים, ובמכתב אליה כתב את אהבתו אליה, וכן התכתבו באינטרנט.

כמו כן גילתה האישה בתדפיסי הבנק שברומן היו הוצאות כספים גדולות.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מאז נפרדו הצדדים וגרים בנפרד, לאחר שהאישה טוענת שכבודה נרמס מספר פעמים ועל אף הבטחותיו ואמירותיו "שאת עשית אותי מלך ואני כשלת" ולא ישוב לדרכו הנלווה שב לרמוס את כבודה, והביטוי שלה הוא: כבודי נרמס לאורך השנים.

הבעל בתגובתו הודה על בגידה עם יחסי אישות רק עם אחת ומכה על חטא, אולם על האחרות מתרץ תירוצים שונים, שעל הבחורה ממקום עבודתו שרק רצתה לפתות אותו ולא הצליחה, ועל הבחורה מסין היה רק התכתבות, ועם זאת מביין את אשתו שבכך הייתה פגיעה באימון בה, וכן סירב להצעת ביה"ד שהאישה תראה את ההתכתבות. עוד הוסיף וטען שדרכי התנהגותו נובעים מהתעללות מינית שעבר בעבר עם שכן שלו, ושוב מבטיח שלא יחזור לבגידותיו.

הבעל דרש שלום בית, וכן התחשבות בו שהוא אינו אדם בריא וסובל משחמת. האישה סירבה לחלוטין.

בסיום הדיון הוציא ביה"ד פסק דין כדלהלן:

"לאחר שמיעת דברי הצדדים, ומאחר שהצדדים ביקשו מביה"ד להוציא פס"ד לאור עמדותיהם השונות, כאשר האישה נחרצת בדעתה להתגרש, ולא מוכנה לכל ניסיון לשלום בית לאחר טענותיה הקשות על בגידות בעלה, ומנגד הבעל מתנגד לגירושין ומבקש מהאישה לסלוח לו בפרט בהתחשב במצבו הרפואי הקשה, ומבטיח שלא ישוב לבגידותיו.

אולם האישה טוענת כי לאחר סליחותיה בעבר, היא איבדה את האימון בבעלה שהפר שוב את האימון שניתן לו.

לאור הנ"ל ולאחר העיון, פוסק ביה"ד כי תביעת האישה לגירושין ומאוסותה בבעלה מוצדקות. ביה"ד ממליץ לצדדים להתגרש.

יחד עם האמור, מוסכם על האישה להמתין בשלב זה שהבעל יבא לקראתה לתת גט בהקדם.

אי לכך, התיק ישאר פתוח למשך 3 חודשים, ובהעדר פעילות יסגר התיק.

עם זאת, הבעל נקרא לשקול שוב להיעתר לדרישת האישה לגירושין.

אין להזמין את הצדדים בשלב זה לדיון."

לאחר ארבע וחצי שנים חזרו הצדדים לדיון בביה"ד, ביום ו' בכסלו תש"פ (04/12/2019).

הצדדים חזרו על עמדתם וטענותיהם מהדיון הקודם, ולא ניתוסף אלא טענה נוספת של האישה על דרכו של הבעל ברמייה שקרים פתולוגיים על כל דבר ודבר. על טענה זו לא הגיב הבעל.

דיון והכרעה

דעת הרב יקותיאל כהן

על אף שהבעל הודה בקיום יחסי אישות בבגידה אחת בלבד הרי התרשמות ביה"ד כי היה יותר מכך, וכך נקט גם ביה"ד קמא בפסק דין מתאריך א' באייר תשע"ה שקיבל את הטענות הקשות על בגידות בעלה.

אף שבפס"ד הנ"ל נפסק בדרגה שביה"ד ממליץ לצדדים להתגרש, אולם כיום שעברו עוד כארבע וחצי שנים מפס"ד הקודם, וזה כבר כשבע שנים שהצדדים גרים בנפרד, ואף אינם מדברים ביניהם כלל, ותהום פעורה ביניהם, ולא הועיל ניסיון ביה"ד להביא לגירושין בפועל, הרי ביה"ד

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מעלה את הדרגה ורואה לנכון לקבוע ברוב דעות שיש חיוב גירושין, וחובת הבעל לתת לאשתו גט פיטורין מיידית, ואף דעת המיעוט קרובה לכך, שלדעתו יש לפסוק "שקרוב לחיוב".

הנימוקים לפס"ד זה הם בשני ראשים, האחת מדין רועה זונות, והשנייה מדין מאיס עליי באמתלא מבוררת.

המקור לראש הראשון בדין רועה זונות, הוא האמור בשו"ע סימן קנ"ד סעיף א' ברמ"א האומר "מי שהוא רועה זונות" ואשתו קובלת עליו, אם יש עדות בדבר שראו אותו עם מנאפים או שהודה, יש אומרים שכופין אותו להוציא". וכמצוין שם בשם חידושי אגודה ביבמות.

וזה לשון ספר האגודה ביבמות פרק הבא על יבמתו סימן ע"ז:

"פעם אחת בא מעשה לידי לאה טוענת על ראובן שהיה רועה זונות והוא כופר, ופסקתי שאם תביא עדים שהוא כן יוציא ויתן כתובה, איבעית אימא קרא, איבעית אימא גמרא, איבעית אימא סברא. קרא דכתיב (בראשית ל"א, נ') אם תיקח נשים על בנותיי. איבעית גמרא דאמרינן הכא (יבמות ס"ה ב') והוא דאפשר בסיפוקיהו, ובנדון זה כתיב ורועה זונות יאבד הון. ואיבעית אימא סברא, דגרע מכל הנהו דפרק המדיר (כתובות ע', א' - ע"ב, א)."

ושם סיים האגודה ששלחו קרובי האישה תשובת מהר"ם מרוטנבורג שהועתקה מכתבת ידו והאריך בה מאוד וכתב "כל הני טעמי שכתבתי", וסוף דבריו היכא דאיכא סהדי או כשהודה מעצמו כייפינן ליה להוציא.

באגודה נראה שכל אחד מהאיבעית אימא עומד כטעם ונימוק מספיק בפני עצמו. ובתשובת מהר"ם מרוטנבורק שלא הגיעה לידינו (ראה באגודה שם מהדורת בריזל בהערה פט), ושעליו כותב האגודה ש"מהר"ם מרוטנבורק כתב ככל טעמיו", הרי אלו יסודות חזקים להישען עליהם. ונתבונן בכל טעמיו בהתייחסות לנידוננו.

הטעם הראשון שכתב מקרא הוא האמור בבראשית שקיבל עליו יעקב אבינו את דרישת לבן שלא יוסיף נשים, והאגודה ומהר"ם אינם רואים חילוק בכך שהיה ליעקב כבר ארבעה, ואילו בפסקיהם לא חילקו בכך, וכך לא חילקו בין נשים בנישואין לפנויות בבגידת הבעל עם הזונות, כנראה משום שכבר מהר"ם מרוטנבורק גזר והחרים אצל האשכנזים שלא יישאו אפילו שתי נשים, וראה ברמ"א סי' ב' סעיף יו"ד שכופין בחרמות ונידויים לגרש את השנייה. וכן בבית יוסף סוף ס' א' בשם הנמק"י הריטב"א, והתוס' שחייבין לכוף על החרם, וכן הבינו שיש ללמוד ממקור הפסוק שאם יש צער לאשתו הנשואה בפגיעה באמון העיקרי של בגידה, בקיום יחסי אישות עם אחרת, הרי הוא צער גדול ביותר שיש להשוותו לימים הקדומים שקיבל יעקב על עצמו שלא יצער את נשותיו בלקיחת נשים נוספות. ובכך הולכים האגודה ומהר"ם מרוטנבורק לדרכם בטעמם השלישי, שמעשה כזה גדול בצער מאלו המנויים בפרק המדיר שאמרו שחייב להוציא את אשתו בגט. וראה תרגום יונתן בן עוזיאל שתירגם ופירש את האמור באותו פסוק: "אם תענה את בנותיי", לעשות להם עלבון, בלשונו: "למעבד עולבנא". ואלו בין הדברים המנויים שם בפרק המדיר כגון שלא להשאיל כלים לשכנים שמהוי עלבון לאישה שמשיאה שם רע בשכנותיה (שם ע"ב, א'). ובאבן עזרא שם פירש: והטעם שאל יעשה להם רע, וכירחם על דבר שאינן חפצות בו והוא בדומה לאמור בפרק המדיר שתהא ממלאה ומערה לאשפה (שם ע"א, ב'), או על מנת שתאמר לפלוני מה שאמרתי לך. וראה יומא דף ע"ז, סוף עמוד א' ותחילת עמוד ב'. ומתקיים בנידוננו כאמור בפרוטוקול ביה"ד מתאריך א' באייר תשע"ה, שורות 41-42: "כבודי נרמס לאורך השנים [...]. אני קצתי בחיים האלו שיש בהם שקר ורמיה".

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בטעמים השני של האגודה ומהר"ם מרוטנבורק שהוא משום מאבד את מזונות משפחתו, עפ"י מקור הפסוק רועה זונות מאבד הרבה הון, מתקיים בנידונו בסימוכין על חשבונות הבנק מאותם תקופות שהוציא הוצאות ניכרות חריגות.

בטעם השלישי שלהם שזה גרוע מכל אלו האמורים בפרק המדיר, הוא כמו שהבאנו מפרק המדיר בדוגמאות שלא תשאיל כלים לאחרים, שמחייבים לגרש, וכן אף האמור בפרק המדיר, ושהתפרש שם שהיא נדרה מתשמיש המיטה וחובתו לגרש משום גרימת צער שלא הפר לה. וא"כ כל שכן צער עלבון כזה של בגידה. וראה בספר משפט השלום (מכון שער המשפט והנהלת בתי הדין הרבניים ירושלים תשס"ב) פרק ראשון בנושא: מריבה נמדדת בעומק הפגיעה הרגשית שבין בני הזוג.

יש לציין שאף שהאגודה מדבר על עדים או הודאת הבעל, וכאן יש לנו הודאת הבעל, ואף שהודאתו היא רק על אישה אחת ועל השאר רק בדברים הקודמים לזנות ממש. ברם מטעמיו של האגודה נראה שכל שקיימים טעמיו, הן מספיקים לתוצאת אותו דין, ובנידונו שגם משאר מהלכיו של הבעל בשאר נשים אנו רואים בעקביות של מספר שנים שהוא מקולקל בנושא זה ומתפרץ מחדש בכל פעם, שהרי כמוהו כלול בנושא של "רועה זונות". ועוד שהטעם של הצער הגדול הוא מהאמור בפרק המדיר כלשון האגודה והרי מקורותיו במשנה ובגמ' שם ע"א, ב', הוא גם אם נהג כן פעם אחת בצער גדול, אלא נראה שנקט לשון רבים רועה זונות, כגרירה מלשון הפסק שהביא האגודה במקורו, שרועה זונות יאבד הון (משלי, כ"ט, ג'). ובמקרה שלפנינו אפילו הראשונה נמשך הדבר תקופה ארוכה שלדברי אשתו כשנתיים ולדבריו כחודשיים. אולם התכתבויותיו הנוספות כרגילים לדבר על המשך דרכו אף עם נוספות (אחת ממקום עבודתו, ואחת מסין).

אלא שהב"י בסוף סימן קנ"ד הביא את דברי האגודה האלו יחד עם תשובת רבינו שמחה באור זרוע בעוד עניינים שהבעל מעיק לה, כגון המכה את אשתו, ובסופו העיר בלשונו: "ומכל מקום נראה לי דאין לסמוך על דברי ספר אגודה ורבינו שמחה ואור זרוע לכפות להוציא על דבריהם, כיון שלא נזכרו בדברי שום אחד מהפוסקים המפורסמים", עכ"ל. וזאת כתב על אף שהביא את סוף דברי האגודה המסתמך גם על תשובת הר"מ שבפשטות היא תשובת מהר"ם מרוטנבורק שבה "כתב כל הני טעמי שכתבת". והרי על דברי מהר"ם מרוטנבורק סמכו כל בית ישראל. ואף הרמ"א בדרכי משה העיר לחלוק על הב"י בכותבו: "ואיני רואה בזה דבריו כלל, דכדאי הם הגאונים לסמוך עליהם, כל שכן שהרמב"ן ומהר"ם הסכימו בתשובותיהן בעניין הכאת אשתו והביאו ראיות ברורות לדבריהם, גם הסברא מסכמת עמהן, ומה שלא הוזכרו בדברי הפוסקים אפשר לומר שהיה פשוט בעיניהם וקל וחומר הוא מהאומר אינו זן וכו' (כתובות ע"ז, א') וכמו שהורה בתשובה הנ"ל".

בהתייחס לנימוקו של הב"י "כיון שלא נזכרו בדברי שום אחד מהפוסקים", כתב הרמ"א שם: "ואף שלא היו בנמצא בימי פוסקים הראשונים ולכן לא הוזכרו, ולכן אין לדחות דברים ברורים בקש"!

עכ"פ מחלוקת הב"י והדרכי משה הוא כלשונם רק בנושא הכפייה, ומשמעותו שלא חולקים על עצם החיוב, ולכן בשלב זה אין להימנע להוציא פסק דין ברור המחייב את הבעל לגרש בגט את אשתו.

הנימוק השני לחייב את הבעל בגט היא מצד טענת מאיס עליי באמתלא מבוררת מחמת בגידתו באשתו והשתרכותו בנושא זה לאורך זמן עד שקץ נפשה ממנו זה שבע שנים בניתוק מוחלט. ובתי הדין כבר דנו באריכות בנושא זה של מאיס עליי באמתלא מבוררת לחיוב גט ולכן

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אין להוסיף ולהאריך בה, אמנם יש להסב לנפסק באריכות בפד"ר י"ב עמודים 24-30 בהרכב הדיינים: שאול ישראלי, יוסף קאפת, מרדכי אליהו, הדנה שם בין בנושא רועה זונות שהעלו בנימוק הראשון, ובין בנושא של מאיס עליו באמתלא מבוררת, ונקבע שם כי אישה המואסת בבעלה מחמת שמבלה עם נשים זרות יש לחייבו בגירושין גם מדין "מאיס עלי", ואף שם הוסיפו נימוק לחיוב מצד הסכנה שידבק מהאחרות מצד הבנתם בטענה הראשונה של "האגודה" (והסבו בעניין זה לכרך ה' עמ' 280 כנימוק עיקרי). וכידוע שכבר פסק כך הערוך השולחן באהע"ז סימן קנ"ד סעיף ע"ז שיש בזה גם סכנה בריאותית לאישה המחייב את הבעל לגרש את אשתו.

עוד נוסף שם:

"ומכל שכן שמצד החרם דרכינו גרשום ואף מטעם המנהג שבארץ שיש לישא רק אישה אחת, ודאי אישה שנשאת לא על דעת כן נשאה [...] ואף כי ה"חכם צבי" (סימן קל"ג) מעלה שמסתבר שבכגון זה צריך התראה, נראה שאין זה אלא בזנות על דרך מקרה, ולא כן בנידון דידן, שמתמיד באיולתו [...] המשיך בדרכו הנלוזה".

וסיכמו שם: על פי כל האמור נראה שיש לחייב בגט, וזה נוסף על טענת האישה שהתנהגות זו המאיסה אותו עליה, שזו טענת מאיס עלי באמתלא ברורה שבכגון זה יצטרף כסניף לנימוק של "האגודה".

פס"ד דומה מכח נימוקים הנ"ל ניתן בתיק: 040135832-21-1 ביום כ"א באדר תשס"ז (11/03/2007).

הרב יקותיאל כהן – דיין

דעת הרב חיים וידאל

ראיתי את נימוקי ידידי כב' הראב"ד הגר"מ רלב"ג שליט"א (שהובאו בסוף הנימוקים בהחלטה זו) וכן של הדיין הגאון רבי יקותיאל כהן שליט"א, והריני להעיר כדלהלן:

חברי שליט"א מאריכים לקבוע כי האיש בנדון דידן הינו רועה זונות, ומשכך אף לשיטות שאין חיוב גט באישה הטוענת טענת מאיס עלי של באמתלא מבוררת, מ"מ כאשר האיש הינו רועה זונות לכו"ע הדין הוא שיש חיוב על האיש לגרש.

נקדים ונאמר כי ההשלכה המרכזית הנוגעת לקביעה אם הבעל חייב לגרש, היא, שככל שהאיש יסרב לגרש, ניתן יהיה מכח פסק הדין לחיוב גט, לחייבו במזונות אישה, כדין אישה מעוכבת מחמתו.

לדעתי, אין למעט כלל בחוסר התפקוד של האיש, הן מההיבט הפיזיולוגי - שכן הוא חולה בשחמת הכבד שנים רבות, והן מההיבט של בריאות הנפש של האיש, שכן סובל הוא מדיכאונות שאף הובילו אותו לניסיון אובדני. ככל הנראה נתונים אלו גרמו לו ליפול ולהתעסק עם נשים זרות בצורה זו או אחרת, אבל יחד עם זאת עיון בפרוטוקולים של דיוני והחלטות ההרכב הקודם, וכן עיון בפרוטוקול הדיון בפני הרכב הדיינים הנוכחי, אין בכוחם להוביל לקביעה ברורה כי האיש הינו בגדר רועה זונות. הדבר היחיד שברור הוא שהאישה מאסה באיש זה מאיסות גמורה, ויש למאיסות זו גדר של אמתלה מבוררת. להלן נראה שמעשיו של האיש שלא התבררו לאשורם, לכל היותר יכולים הם להצטרף ולהעצים את המאיסות של האישה, כי בנסיבות אלה קרוב הדבר כי האיש חייב לגרש, וככל שהאיש יסרב לגרש ניתן יהיה להחיל עליו הרחקות דר"ת. לאור זאת לא יהיה ניתן לחייב את האיש במזונות אישה אף אם יתברר כי לאישה אין מהיכן להתפרנס.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הדין ברועה זונות וכיצד יש לדון בנדון דידן

הנה האיש הודה על פעם אחת בלבד שקיים יחסים עם אישה זרה בתחילת שנות הנישואין. למרות אירוע זה, הצדדים חזרו לחיות יחד, ומשעברו יותר מעשר שנים, טענה האישה כי היא גילתה שבעלה מקיים רומן עם אישה זרה כשנתיים. לטענת האישה זה היה בתקופה שהצדדים החליטו ללכת לטיפול אצל גורמים מקצועיים, ומשהתבררו לה הדברים, ביקשה ממנו לעזוב את הבית. עקב כך הצדדים נפרדו ומאז ועד היום הם פרודים כ-7 שנים. האישה מציינת שבסמיכות לתקופה זו היא גם גילתה שיש לבעלה קשר עם אישה שהגיעה מסין במסגרת עבודתו של בעלה.

על שתי הפעמים הנוספות שטענה האישה, אין הודאה גמורה מצד האיש שהוא קיים יחסים עם נשים זרות, ואין לנו עדות ניטרלית כלשהי בעניין זה, מלבד מה שטענה האישה והצגת מכתבי אהבה שהציגה על קשר עם אישה זרה. על הקשר עם האישה מסין אין בפנינו מכתבים.

התכנים שבמכתבים, הם דברי אהבה (ראו שורות 18-19 לפרוטוקול מתאריך 20/4/2015), שאם תוכנם הוא אמיתי יש יסוד סביר להניח כי האיש קיים יחסים עם אישה זרה ושהאישה הזרה מבקשת גם להמשיך ביחסים אלו. האיש מצדו טוען כי לא קוימו יחסים אסורים עם האישה הזרה, האישה הזרה הגזימה במילים כדי לפתותו לדבר עבירה, אך לדבריו, הוא מעולם לא קיים עמה יחסים (ראו שם שורות 67-76). יצוין שבתוך כדי הדברים שם, האיש טען שקיים יחסים רק פעם אחת עם אישה זרה וזאת משום שהוא לא היה מקיים יחסים עם אשתו, ולא ברור אם כוונתו לפעם הראשונה בתחילת הנישואין, או שמא הכוונה לתקופה לפני שהצדדים נפרדו, ואז נמצא שיש הכחשה בדברי האיש שאמר שהוא מעולם לא קיים יחסים עם האישה הזרה. אכן יתכן שדבריו כווננו שלא כטענת האישה שהוא קיים רומן ממושך – כשנתיים ונמצא שבגד עם אישה זרה, כי באמת לא התקיים רומן כזה, אבל הוא כן נכשל עמה בקיום יחסים משום שלא היה ביחסים עם אשתו.

לשאלת האישה, מדוע הוא שמר את ההתכתבויות בנייד שלו, השיב כי הוא חשש שהאישה הזרה תתלונן עליו ותסבך אותו, לכן כאמצעי זהירות הוא שמר את המכתבים להוכחה שהיא ניסתה לפתותו (ראו שם שורות 67-76).

להתרשמותי, הסברו של האיש דחוק מאד ובפרט שלדברי האישה נמצאו בתיק שלו אביזרים לקיום יחסי מין, אך מצד שני אין בפנינו עדות גמורה ע"י צד ג' למעשה איסור, לענ"ד לא ניתן על סמך אומדנא לקבוע בבירור כי האיש הינו רועה זונות. יצוין כי הכרעה על פי אומדנא ככל שתהיה, שמורה רק לדיינים מומחים יחידים כמו רב נחמן כנזכר בדברי השו"ע חו"מ סימן ט"ו, אא"כ האומדנא היא חזקה כ"כ שהיא בליבו ובלב כל אדם כמבואר שם בנתי"מ.

ואף שהיה מקום לדון שגם אם אין עדות שהוא קיים יחסי אישות אסורים עם אישה זרה, אלא שראו בו דבר מכוער, הרי זה בכלל רועה זונות, שהרי בלשון האגודה שהוא מקור הדין לרועה זונות - ש'ראו אותו עם מנאפים'. אכן כאמור, מלבד טענות האישה והמכתבים שהוצגו, אין בפנינו עדות קונקרטית על מפגשים עם אישה זרה שהם בגדר עדות בלתי תלויה ש'רואים אותו עם מנאפים'. כאמור, לגבי טענת האישה על קיום יחסים עם האישה שהגיעה מסין במסגרת עבודת הבעל, אין בפנינו כל תכתובת.

איך שלא יהיה ביה"ד בהרכבו הקודם לא קיים דיון ממצה כנהוג להתרשם מקרוב ע"י הזמנת הנשים הזרות לעדות בעניין בגידות הבעל. ולכן לדעתי ביה"ד בהרכבו הקודם (בהחלטה מתאריך ג' אייר תשע"ה 22/4/2015) לא ראה לנכון לחייב בגט אלא לכתוב רק כך:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

"לאור הנ"ל ולאחר העיון, פוסק ביה"ד כי תביעת האישה לגירושין ומאיסותה בבעלה מוצדקות. ביה"ד ממליץ (א"ה: ההדגש שלי) לצדדים להתגרש".

בנימוקי חבריי שליט"א נטען כי ביה"ד בהרכבו הקודם מצא כי טענות האישה על בגידות האיש הינן מוצדקות. לענ"ד אין אפשרות להבין את לשון ההחלטה בצורה זו. ההצדקה היא רק לעניין הקביעה שהתנהלות האיש גרמה למאיסות מצודקת אצל האישה, אבל מעולם לא נקבע בהחלטות ביה"ד כי הבעל הינו בגדר רועה זונות. והדבר מוכרח שאם נקבע כי הוא רועה זונות, מדוע ביה"ד לא ראה לנכון לחייב בגירושין מצד שהוא רועה זונות? והרי חבר ביה"ד הגר"י כהן בנימוקיו העלה כי על אף שלא ניתן לכופף לגרש ברועה זונות, אבל מ"מ ניתן לחייב בגירושין (להלן נתייחס לפרשנות של הגר"י כהן להחלטה הנ"ל).

וראה בדברי החכ"צ סימן ס"ב שכתב: "ודברי חדושי אגודה שהביא הרב רמ"א אינם ענין לכאן דהתם ברועה זונות ומוחזק לכך ועומד במרדו". וכ"כ בעטרת שלמה לגר"ש קרליץ (ח"א סימן מ"ג סק"ג). אך הרי בנדון דידן הבעל לא הוחזק בכך וגם אינו עומד במרדו שהרי הוא מתחנן על נפשו שאשתו תקבל אותו בחזרה. מלבד זאת, לאחר הפעם הראשונה שהבעל הודה כי קיים יחסים אסורים עם אישה זרה, חזרו הצדדים לחיות יחד שנים רבות, וזאת בסיבה שהאישה החליטה שנכון לתת לבעלה הזדמנות לחזור למוטב. משכך, גם אם הבעל נפל שוב באותו העניין, אין זה ברור כי יש לצרף את כל הפעמים שהבעל נפל בהם ולקבוע כי הבעל "מוחזק במרדו" לרעות בשדות זרים.

כמו כן יש צורך להתרות ברועה זונות וכ"כ בחכם צבי שם:

"ולענ"ד הוא צריך ג"כ התראה אפי' לדעת בעל האגודה לא מיבעיא לענין הכתובה דצריך התראה דלא יהא זה חמור מעוברת על דת להפסידה כתובת' בעיא התראה כדמסקי' בפ' ארוסה, והדברים ק"ו ומה התם דלהחזיק ממון ומקולי כתובת' שנינו בכל מקום אעפ"כ צריכה התרא' הכא דלהוציא כתובה מיד הבעל עאכ"ו דצריך התראה ולא עוד אלא דאף אם רצונה לצאת בלא כתובה אין כופין אותו כלל לגרש אלא אחר התראה דלא יהא איסורא קל מממונא וז"ב בעיני אף לפ"ד בעל האגודה".

מבואר שבכדי להיכלל בגדר רועה זונות יש צורך שיתרו בו, שאל"כ אין דינו כרועה זונות – לא לעניין גביית כתובתה ולא לעניין שמחייבים אותו ליתן גט.

ויש לבאר, דהנה בעלמא מצינו שיש צורך להתרות בעובר עבירה בכדי לקבוע אם הוא היה שוגג או מזיד בעבירה, ובהתאם לכך אנו גם קובעים איזה עונש להטיל עליו. אבל נראה שהצורך בהתראה בנדון דידן אינו בכדי לידע איזה עונש להטיל על הבעל, אלא ההתראה נועדה לברר שאיש זה זנח את תא המשפחתי שלו ומעתה תהיה לאשתו תביעה לחייב אותו לגרשה. הדברים מוסברים, שאם נכשל עם אישה זרה רק פעם אחת, הגם שהוא בעל עבירה, אבל אין מכאן הוכחה שהוא זנח את אשתו באופן קבוע ובכך ימנע ממנה את החיובים שהוא חייב כלפיה, וממילא לא תהיה עילה ברורה לחייבו בגט. והרי בנדון דידן האיש מבקש שלום בית, והוא בוודאי מבחינתו אינו מתכוון לזנוח את אשתו, ולכן אין זה פשוט להחיל עליו הדין של רועה זונות. ואף כי הדברים נראים שהוא נופל שוב ושוב באותו ענין, אך אין הוא עומד במרדו, ולכאורה אין זה בכלל רועה זונות.

במקום אחר הרחבנו בגדר רועה זונות שאין הטענה עליו רק משום שהוא "בעל עבירה" על שבעל אישה זרה, אלא שהוא יוצר קשר עם אישה או נשים זרות שגורמות לו לזנוח את אשתו

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

וממילא אינו עומד בכל החיובים שלו כלפיה. פעמים שהאיש נופל בכעילת איסור עם אישה זרה, שזו בוודאי עבירה גדולה, אך כשאנו באים לקבוע אם איש זה הינו בכלל רועה זונות יש לברר האם קיום היחסים עם אישה זרה הוא דבר מיקרי, או שמא מחמת מעשיו הרעים האיש קבע את עצמו מחוץ למסגרת הנישואין עם אשתו. והנה בנדון דידן גם אם הודאת האיש על קיום יחסים עם אישה זרה, מתייחס לתקופה הסמוכה לפירוד הצדדים בשנית, הרי לדבריו היה זה בגין כך שהצדדים לא קיימו יחסים, לכן בלית ברירה קיים יחסים פעם אחת עם אישה זרה. אם נקבל את דברי הבעל, אין לקבוע כי בגין מעשה זה הוא רועה זונות, שהרי נתבאר שרועה זונות שהוחזק לכך מנתק את עצמו מחיוביו כלפי אשתו, ודבר זה לא נדון ולא הוכח בפני ביה"ד כלל.

יחד עם זאת התרשמות ביה"ד היא כי ככל הנראה האיש נופל שוב ושוב באותו עניין, אך משלא התקיים דיון ממצא לבירור כל מקרה ומקרה, קשה לקבוע על סמך אומדנא בלבד כי האיש "מוחזק במרדו" והוא אינו מקיים את חיוביו כלפי אשתו. אכן יתכן מאד כי אופיו החלש של האיש מוביל אותו שוב ושוב ליפול באותו ענין שלא מחמת מרד. כלפי טענה זו יש להתיישב היטב האם איש שמוחזק ליפול מחמת פגם באישיותו הוא בכלל רועה זונות. עכ"פ דיון ממצא בפרטי העניין טרם התקיים, ועל כן בשלב זה לא ניתן להחיל עליו דין רועה זונות על סמך אומדנות בלבד.

לאור זאת, לא מבעיא לדעת הבי"ש שחלק על עצם דינו של האגודה, אלא אף לדעת הרמ"א שהביא את דברי האגודה להלכה, אין זה פשוט להחיל על האיש דין רועה זונות.

טענת מאיס עלי באמתלא מבוררת

הנה אין ספק כי האישה מואסת בבעלה מאיסות גמורה. אין כל קשר בניהם במשך 7 שנים, ואצ"ל שאין האישה יכולה להיבעל לאיש כזה, ולכן ברור שאישה זו היא בגדר טוענת מאיס עלי בטענה מבוררת, ופשוט לפ"ז שיש לדחות את בקשת השלום בית מצד האיש, וממילא אין לכוף את האישה להיות עימו.

אבל מה שיש לדון בנדון דידן הוא האם בנסיבות אלה, יש מקום לחייב את האיש במתן גט. הנה ידועים דברי הראשונים והפוסקים וכן נכתבו פסקי דין רבים בנושא זה. ונביא בקצרה את עיקרי הדעות הנוגעות לנדון דידן.

הגר"י קולין זצ"ל בספרו מנחת אליהו (חלק ג סימן כ"ג) סיכם את שיטת הראשונים והפוסקים בצורה הבאה (א"ה): המראה מקומות וההסברים בסוגריים בקטע הבא, הם ממני על פי דברי המנחת אליהו (ש):

"ולפי המבואר לעיל שנחלקו הראשונים הן בשיטת הרמב"ם (אישות פי"ד ה"ח) הסובר שכופין לגרש בטוענת מאיס עלי, והן בשיטת הסוברים שאין כופין לגרש (ר"ת בתוס' כתובות ס"ג ע"ב). שלדעת הרמב"ן (מדלא תירץ קושיית תוס' מגיטין מט כתירוץ תוס', ראה להלן) לפי שיטת הרמב"ם כופין לגרש בטוענת מאיס עלי בכל ענין - גם אם אין רגלים לדבר, ואילו לדעת התוספות גם לסוברים שכופין לגרש, אין זה אלא אם יש רגלים לדבר (כ"מ בתוס' שם מהקושיה והתירוץ מגיטין מ"ט דיש רגליים לדבר. וראה הערה¹).

¹ הר"ח מוולוז'ין בחוט המשולש בתשובה ב' האריך להוכיח שלשיטת הרמב"ם כופין אפילו היכא שאין אמתלאות מבוררות, והתוס' סג, ב שכתבו שדין הכפיה למאן דאית ליה הוא כשיש רגלים לדבר, כתבו כן בדרך דחיה, אבל אינם סוברים כן למסקנה. וביאר שם שכן דעת הבי"ח, ומצא לכך מקור בתשובת רשב"א תקעב, והר"ן בתשובה סי' ג ובתשובה כב והריב"ש בתשובה שסא שהנודרת הנאה מיבמה דיינינן לה כדין מורדת דמאיס עלי, אף על פי שלא נתנה אמתלה כלל. וכך דייק גם מדברי הרמב"ן שבתשובת הריב"ש. ומסקנתו:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ולדעת המאירי² הסוברים שכופין לגרש אין זה אלא במקום שאף אנו מכירין שהוא ראוי להימאס מחמת פחיתותו, ולסוברים שאין כופין לגרש, לפי המאירי, גם באופן שראוי להימאס אין כופין.

ולפי הרשב"ש (מובא בב"י אהע"ז סימן ע"ז בדין אישה שהוריה השיאוה בע"כ) אם ברור הדבר, שלא נתנה עיניה באחר, כופין לכ"ע וכך סובר התוספות רי"ד.

והנה גם כלפי חילוק זה המבואר מדברי הרשב"ש, ביאר המנחת אליהו וז"ל:

"ויש גם מקום לומר כפי שנתבאר לעיל שאף אם במקום שברור שלא נתנה עיניה באחר כופין, אין זה אלא אם הבעל הוא הגורם שהוא ראוי להימאס. אבל אם אין היא ראוי להימאס אף שאין חשש שנתנה עיניה באחר אין כופין וכמש"כ."

ההגדרה האחרונה שהביא הגר"י קולין מוסברת בדבריו קודם לכן שיש מצב בו האישה מואסת באיש אבל אין לנו הוכחה ברורה שכל אישה במצבה היתה מואסת בו, אלא הוא ענין שלפי דבריה יתכן שהדבר כן, אבל עדיין לא מוכח שהדבר כן. אבל ישנה מאיסות של האיש מחמת עצמו - שביה"ד יודע ומכיר במעשיו, שכל אישה היתה מואסת בו.

יש להשוות את הגדרת הדברים לחלוקה השלישית בדברי הגרא"י"ה קוק בספרו עזרת כהן בתשובתו השניה (ראה בדברי חזקיהו להגר"ח שבתי עמודים לג-לט, ועזרת כהן שם, ומפני ההכרח לקצר נביא כאן תוכן דבריו, מ"ש שם לסכם סוגיא זו):

"ולפי דברינו: יש לנו שלש מדות בטענת מאיס עלי - הא' שאומרת מאיס עלי בלא שום טענה ואמתלא שהיא קרובה למורדת האומרת בעינא ליה ומצעריןא ליה. הב' - היא אומרת מאיס עלי בטענה ואמתלא שנותנה מקום להאמין לה אבל עדיין אין הדבר מוכרח דהוא ראוי שיהיה מאיס עליה בשביל כך, הג' - היא כשאומרת מאיס עלי ומראה הוכחות - כאלה, שלפי ראות עיני בית הדין היא אנוסה ומוכרחת בזה שיהיה מאיס עליה - כנידון דידן".

יובהר כבר כעת כי יש עוד נדון לדעות החולקים על הרמב"ם - שאין כופין לגרש, האם מ"מ יש חיוב לגרש או רק מצוה או דגם אין מצוה, ויש גם לדון אם ניתן עכ"פ להחיל על הבעל הרחקות דר"ת. ענין זה יבואר להלן.

בפסקי דין רבניים (כרך ז' עמוד 4 פס"ד מהרבנים הגאונים יצחק ניסים זצ"ל, רבי בצלאל זולטי זצ"ל, ורבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל), מובאים הדברים הבאים:

"גם אם נניח שדינה של המערערת היא כאישה הבאה בטענת מאיס עלי בטענה מכוררת, אכתי אין בזה לחייב את הבעל במתן גט וכו' מדברי הרשב"א משמע דלא רק שאין כופין את הבעל לגרשה בטענת מאיס עלי אלא אף לא מחייבים אותו לתת גט".

"א"ו נראה ברור ופשוט מדעת כל הפוסקים ראשונים, דעפ"י דינא דגמרא לא בעינא רגלים לדבר".

² בית הבחירה (מאירי) מסכת כתובות דף סג עמוד ב:

"ואף לשיטת גדולי המחברים פירשו רבותי בדבריהם דוקא בשטוענת כך מן הדין ר"ל שאף אנו מכירין בו שהוא ראוי לימאס מחמת רוב פחיתותו והפסד עניניו אם במדות אם בשאר דברים מכוערים והדברים מוכיחים שלא בסיבת נתינת עין באחר הוא הא כל שטוענת כן מחמת עקשות וגאווה והסתלסלות יתר אין שומעין לה ומכל מקום עיקר הדברים לפי הסוגיא כדעת ראשון שאף בזה אין כופין".

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ובמרדכי בכתובות דף ע"ז מביא את שיטת ר"ת דאף בדינא דמתיבתא הבעל מגרש אם רוצה לגרש, ומשמע להדיא דתלוי ברצונו של הבעל.

וראה בתשובות הר' מאיר שעל דינא דמתיבתא שכתב: "ומעגנין לה עד שתתפייס להיות עמו או עד שיתפייס הוא ליתן גט", ומשמע כנ"ל דתלוי ברצונו של הבעל. וכן פסק בשו"ת רש"ל סימן מ"א דאף במאיס עלי בטענה מבוררת אין כופין את הבעל וכן אין מחייבים, מדכתב שם "ואף אם כפוהו בדברים עד שנתרצה לגט", וכך הוא בשו"ת רש"ל סימן ס"ט.

ובפס"ד רבניים כרך ז' עמוד 206-201 פס"ד מהרבנים הגאונים רבי יצחק ניסים זצ"ל רבי אליעזר גולדשמידט זצ"ל ורבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל, שם דנים ומביאים דנהי דלא כופין במאיס עלי, מ"מ י"ל דחייב יש, ומביאים שיטות דאין חיוב, ולאחר מכן מביאים את שיטת הריטב"א וכן את שיטת המאירי שיש חיוב לתת גט וכן מדדייקים משו"ת בנימין זאב. יחד עם זאת המעיין בדבריהם הוא שצירוף שיטות אלו לחייב את הבעל בגט, הוא משום המקרה שם שהבעל היה בגדר "משיא שם רע בשכנותיה", ואין ללמוד לכל מקרה שמחייבים בגט רק מצד טענת מאיס עלי.

וכן הוא בפס"ד רבניים כרך י"ב עמוד 337-339 פס"ד מהרבנים הגאונים הרה"ג שמואל שפירא זצ"ל, הרה"ג משה יוסף מילצקי זצ"ל והרה"ג משה טופיק שליט"א, מביאים שם את דעות הפוסקים בענין טוענת מאיס עלי, אם מחייבים בגט או לא מחייבים, ומסיקים שם לדינא [בעמוד 339 בסוף הקטע הראשון], שאף לדינא דמתיבתא ואף בטענה מבוררת לא כופין ולא מחייבים [וכן יעוין פס"ד רבניים כרך ב' עמוד 195-194].

וכן נפסק בביה"ד הגדול (בתיק 1-880581 מתאריך 31/7/2012) ברוב דעות (בהרכב הדיינים הגאונים רבי ציון אלגרבל, רבי נחום פרובר ורבי יצחק אלמליח), בזה"ל:

"למסקנת הדברים, ביה"ד פוסק ברוב דעות כדלהלן:

נותנים לבעל עצה שיגרש את האישה, וכן מודיעים לבעל שמצווה עליו לגרשה כמופיע בשטמ"ק בכתובות דף ס"ד ע"א בשם רבנו יונה, ובאם יסרב הבעל לגרש את האישה יש להחיל עליו דין הרחקה דר"ת כדי להביא את הצדדים לידי גירושין."

הרחקות דר"ת מהבעל בטוענת מאיס עלי

בפס"ד (בכרך י"ב שם) כתבו בדעת ר"ת [עמוד 338 בקטע השני] כדלהלן:

"ולכן במאיס עלי אע"ג שאין חייב לגרש, בשעת הצורך אפשר לעשות הרחקה."

גם הגאון רבי חיים גדליה צימבליסט שליט"א בספר שורת הדין כרך ה' עמוד ר"ל-רל"ו כותב כדלהלן: "ולמעשה נהיגי עלמא כדעת ר"ת ורוב הפוסקים שגם אין מחייבים אותו לגרש". והנה אין הדבר פשוט לגמרי להחיל הרחקות דר"ת לשיטת ר"ת במאיס עלי, אולם לאחר שדן באריכות באם יש אפשרות להחיל על הבעל דינא דהרחקה דר"ת מסיק בסוף דבריו כדלהלן:

"מסתבר שבמקום עיגון גדול טוב שלא להחמיר אלא להעמיד הדבר על עיקר הדין ולהשתמש בהרחקה דר"ת אולי יועיל."

כמו"כ יעוין בשורת הדיו כרך ה' במאמרו של הרה"ג אוריאל לביא שליט"א (ונדפס בעטרת דבורה ח"ב סמן פ ופ"ב), שמביא בהרחבה בנידון זה, ומסיק שם בעמוד רל"ט-רמ"ג שבמקום

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שיש עיגון מתמשך ולאחר שיקול דעת מיוחד של ביה"ד שהאישה מתענגת, יש להחיל על הבעל הרחקה דר"ת.

אכן כנגד כל זה ראה למאמרו הארוך והמקיף של הגאון רבי חגי איזרר שליט"א בספר שורת הדין כרך ב' עמוד ס"ד-קי"ח שביסס את תשובת הגרא"י קוק בשו"ת עזרת כהן, שבמאס עלי בטענה מבוררת יש חיוב גט על הבעל, ואם אינו מגרשה חייב לשלם לה מזונות מדין מעוכבת מחמתו.

והנה לדעת הגר"ח איזרר שליט"א דעת רוב הראשונים היא זו שבטוענת מאיס עלי בטענה מבוררת, מחייבם את הבעל ליתן גט. לעומתו הגאון רבי בנימין בארי שליט"א כתב מכתב להגר"ח איזרר שליט"א בו הוא סותר את כל ראיותיו, ומוכיח להיפך שדעת הרבה פוסקים היא שאין חיוב כה"ג ומי שכותב לחייב הו"ל חשש גט מעושה.

וכן יש להוסיף כי בשו"ת ציץ אליעזר חלק ד' סימן כ"א כתב בהרחבה בנושא אישה הטוענת מאיס עלי, ומביא בתשובה הנ"ל את כל השיטות בנושא זה, ולמסקנת דבריו כתב שם בסוף אות י"ב כדלהלן:

"עם בירור כל הנ"ל, יש מקום סביר להחליט ולומר שבמורדת בטענת מאיס עליה באמתלאה ברורה אחרי עבור י"ב חודש ממרידתה אפשר לכלל הדעות לכוף הבעל לגרש בדרך ברירה, דהיינו אם לא יגרש לחייבו במזונות אשתו כשהיא יושבת בנפרד ממנו ואם צורך השעה דורשת אפשר להתנהג כך גם בתוך י"ב חודש."

כתוספת לדברים אלו, בשו"ת ציץ אליעזר בחלק ה' סימן כ"ו בתשובתו להגרי"ש אלישיב זצ"ל כתב שם כדלהלן:

"ובסיכומם של דברים אני אומר, כי כאמור ידעתי גם ידעתי דברי רבותינו הגדולים ז"ל שמפיהם אנו חיים אשר יצאו בסופה ובסערה נגד כפיה זאת, מי ביותר ומי בפחות וכו' אבל ידעתי גם דברי רבותינו גדולי הפוסקים האחרים ז"ל וחושבני שבהשיתנו אל לבנו להאזין גם להמולת הפוסקים הגדולה העומדים במערכה לצדה השני של המטבע לכוף לגרש לתקנת בנות ישראל, ובהעריכנו מערכה מול מערכה גם דברי כת האריות השניה הזאת וכו' ואחרי זאת בקחתנו גם בחשבון חומר השעה המיוחדת שאנו חיים בה בתקופתנו אשר רבו שוטני התורה, וכן בראותנו פרצת הדור הצעיר המנוער מתורה ויראת שמים, וכשלא מוצא אונן קשבת לדבריו עושה במחשך מעשים, וכמה פעמים הרי אוננו שומעות ולא זר מהמכשולים הגדולים שהנשים נכשלות ומכשילות את הרבים באיסור אשת איש וכו' נדמה לי ששפיר ישנו במה שכתבתי בספרי שם כר נרחב לתת מקום לדון בכובד ראש בהערכת כל מקרה ומקרה של טענת מאיס עלי ולהשתמש לפי הצורך בכפיה".

וכן יעוין בספר יביע אומר חלק ג' סימן י"ח אות י"ג מאת מרן הגאון הרב עובדיה יוסף שליט"א, שנראה שנוטה לדעת הציץ אליעזר. ויעוין גם בהרחבה בנושא זה בספר "שערי ציון" להרה"ג ציון בוארון שליט"א כרך א' סימן ו', מה שכתב בעניין זה. וכן יעוין פס"ד רבניים כרך ט"ו עמוד 145-183 שהביאו בהרחבה את כל השיטות בנושא אישה הטוענת מאיס עלי.

וראו עוד בהחלטת ביה"ד הרבני בת"א בתיק 885699/3 בהרכב הדיינים הגאונים רבי נחום פרובר רבי יצחק הדאיה ורבי מרדכי רלב"ג, כאשר לדעת הרוב אין לפסוק חיוב גט בטענת מאיס עלי בטענה מבוררת, ואילו לדעת רבי מרדכי רלב"ג (כיום ראב"ד הרכב זה) ניתן לפסוק חיוב גט במקרה זה. יצויין כי כב' הראב"ד הגר"מ רלב"ג שליט"א חזר על עיקרי נימוקיו גם בנדון שלפנינו

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

כמוכא בסוף פסק דין זה, ושם הביא ראייה לזה מדברי האג"מ. ויש לציין כי דעת הרוב שם סברו כי האג"מ מדבר באופן ששני הצדדים אינם מעוניינים בשלו"ב כנה, ולכן על ביה"ד לחייבם להתגרש כדי שלא יעגנו זה את זה, ואין זה שייך למקרה כבנדון דידן שהבעל רוצה בשלו"ב. אכן כבר התבאר במקרה שלנו כי ספק גדול אם יש לבעל זה את הנתונים ואת הכלים להגיע לשלו"ב עם אשתו, אבל עכ"פ אינו דומה למקרה האג"מ שכל צד עקרונית מעוניין בגירושין.

טוענת מאיס עלי מחמת שהבעל רועה זונות

לאור האמור, יש להעיר על מה שהביאו חברי הדיינים שליט"א את דברי הערוה"ש אכן העזר סימן קנד סעיף טז שכתב, וז"ל:

"ובוודאי שמאוס עליה ואפשר שגם יש סכנה בדבר ולא מיבעיא לדעת הרמב"ם דבמאיס עלי כופין להוציא אלא אפילו להחולקים במאיס עלי בכה"ג מודים והרי בש"ס מבואר דבמורד מתשמיש כופין וכ"ש ברועה זונות דגרוע יותר כמוכין".

מבואר מדברי הערוה"ש שבטענת מאיס עלי לכו"ע כופין כאשר הבעל הוא רועה זונות. אבל הרי על זה גופה אנו דנים האם לקבוע שהתנהלות האיש של רועה זונות, כאשר התבאר שלא ניתן על סמך אומדנות לבד לקבוע דבר זה בכרירות. מלבד זאת הערוה"ש מנמק כי במקרה של רועה זונות הוא הרי גרוע ממורד מתשמיש וכו'. אבל הרי בנדון שלפנינו הצדדים לא קיימו יחסים, ומשכך הורה האיש היתר לבוא על סיפוקו אצל אישה זרה. אבל גם לדבריו מעולם לא חשב לזנוח את אשתו מחמת כן, ובוודאי שאין לקבוע כי הוא מורד מתשמיש בגין כך.

עוד הביאו חברי הדיינים שליט"א מפד"ר כרך י"ב:

"אמנם יש להסב לנפסק באריכות בפד"ר יב' עמודים 24-30 בהרכב הדיינים: שאול ישראלי, יוסף קאפח, מרדכי אליהו, הדנים שם בין נושא רועה זונות שהעלו בנימוק הראשון, ובין בנושא של מאיס עליו באמתלא מבוררת, ונקבע שם כי אישה המואסת בבעלה מחמת שמבלה עם נשים זרות יש לחייבו בגירושין גם מדין "מאיס עלי", ואף שם הוסיפו נימוק לחיוב מצד הסכנה שידבק מהאחרות."

הרי מבואר שביה"ד הגדול חייב את הבעל ליתן גט כאשר האישה טוענת שהוא מאיס עליה מחמת שהוא רועה זונות. אכן המעיין בגוף פסק הדין יראה שהמדובר שם שהבעל הפליא לעשות שהיה ידוע כמי שמתעסק עם נשים רבות, ואף היה מביאם לביתו והיה מתעסק עמהם בנוכחות אשתו, וכשאשתו הייתה מתנגדת לכך, הוא היה מפעיל כנגדה אלימות פיזית עד שמרוב פחדה, האישה החליטה לברוח מביתם. והנה במקרה זה מסתבר כי כל אישה הייתה מואסת בבעל כזה. אבל במקרה כבנדון דידן שעדיין לא התברר שהבעל הוא בגדר רועה זונות כמו שכבר ביררנו לעיל, אין לנו ראייה לצרף זאת כדי לחייב בגט. הטענה של חברי הדיינים שליט"א, כי ביה"ד קמא (בהרכבו הקודם) מצא כי טענות הבגידות של הבעל נמצאו מצודקות, אין להם מקור - לא בפרוטוקול הדיונים ולא בהחלטות ביה"ד, ואדרבה ביה"ד רק המליץ לצדדים להתגרש ותו לא.

יחד עם האמור יש להבהיר, כי על אף שאין עדויות קונקרטיות למעשה כיעור של הבעל המגדיר אותו כרועה זונות לפי ההלכה, מ"מ להתרשמותי ככל הנראה לאיש זה אין את הנתונים ואת הכלים לחזור למוטב, ומשעברו שנים רבות של ניתוק בין הצדדים, יש לפסוק שקרוב הדבר לחייב גט בנדון דידן כמבואר בתחילת דברנו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ההבדל בין כתיבת "חיוב גט" לבין כתיבת "מצוה לגרש" בטוענת מאיס עלי באמתלא מבוררת לדעות שאין כופין על הבעל לגרש בטוענת מאיס עלי מצינו כמה שיטות:

שיטת י"א במאירי (כתובות ס"ג ע"ב): יש חיוב לגרש גם לחולקים על הרמב"ם, וז"ל:

"וקצת חכמי הדורות מפרשין בדבריהם - "יהיב לה גיטא" שחייב אלא שמ"מ אין כופין אותו".

שיטה נוספת שיש לבררה היא שיטת רבינו יונה:

הנה ברבינו יונה המובא בשיטה מקובצת כתובות סד ע"א כתב, וז"ל:

"וכתב רבינו יונה ז"ל וז"ל דאף על גב דאין כופין לתת גט באומרת מאיס עלי היינו כפייה בשוטים, אבל ב"ד מודיעים לו שמצוה עליו לגרשה ונותנין לו עצה שיגרשנה, ואם לא יגרשנה האי מאי דאמרין האי מאן דעבר אדרבנן מצוה למקרייה עבריינא".

ויש להבין את שינוי הלשונות ברבינו יונה, שבתחילת דבריו כתב שלא כופין בשוטים, ומשמע שמחייבים בדברים. אבל לאחר מכן כותב ר"י שמודיעים לו ש"מצוה עליו לגרש", ומשמע שאין כאן חיוב רק מצוה. ושוב בסו"ד כותב שבכלל ההודעה שמודיעים לו היא, שאם אינו מגרש הוא נחשב לעברייך כיון שעבר על דרבנן, וזה לכאורה מראה שקיים חיוב לגרש, שאל"כ מדוע הוא נחשב לעברייך.

במאמר של הגר"ח איזרר שם נקט עיקר כהלשון אחרון ברבינו יונה ד"שרי למיקרי עבריינא" דמזה שהוא נחשב לעברייך, מוכח שיש חיוב גט. ונדחק מאד לבאר את הלשון "נותנים לו עצה" שנקט רבינו יונה ש"כל דבר לעומת כפייה נחשב כעצה". אכן כל הרואה יראה שאין זה פשוט לשון ר"י.

לעומתו הגר"ב בארי נקט שהפשט הפשוט של רבינו יונה הוא שיש רק מצוה ולא חיוב, דאל"כ מדוע השמיט את העיקר מן הספר שהוא חייב להוציא, רק כתב שמודיעין לו שמצוה לגרשה ונותנים לו עצה שיגרשנה. וככל הנראה כבר קדם בזה מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל (פד"ר ז' פס"ד המתחיל בע' 201) שכתב שמרבינו יונה מוכח שאין חיוב.

ובאשר לעניין שמותר לקרוא לו עברייך, ביאר הגר"ב בארי וז"ל:

"כי בנקל אפשר לפרש שגם אם יש כאן מצוה ולא חיוב שרי למיקרי עבריינא כיון שאינו מקיים את המצוה, אע"פ שזו מצוה שאין בה חיוב גט, כי אין בתורה וגם בגמ' ציווי מפורש לעשות זאת. ומצאנו דוגמתה ביחס למצות "ודברו אליו" האמורה ביבם שלא כופין עליה ואף לא מחייבים אותו בחליצה. בנוסף לזה קשה מאד למה לפי רבינו יונה מסתפקים רק בעצה ולמה לא אומרים לו שאם לא יגרש הוא יחויב במזונות, וזה בודאי הרבה יותר יעיל מעצה שהרי בדברים לא ייוסר עבד".

לפי כל הפירושים יש לברר האם דברי הי"א במאירי ורבינו יונה נפסקו להלכה. דהנה בסו"ד ר"י כתב כך:

"ור"ת ז"ל היה אומר שאפי' זה לא נאמר לו אלא שאם ימלך ב"ד נותנין לו עצה לגרשה לאלתר".

המבואר שלפי ר"י בין אם יש חיוב לגרש ובין אם יש מצוה, הוא נחשב לבעל עבירה כשלא מגרש, מ"מ לדעת ר"ת אין לומר לו כלום, אלא שאם בא לשאול נותנים לו עצה לגרש.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

והנה הרמ"א אהע"ז סימן ע"ז כתב על דברי השו"ע בס"ג וז"ל:

"וי"א דכל זה באינה נותנת אמתלא וטעם לדבריה למה אומרת מאיס עלי אבל בנותנת אמתלא לדבריה כגון שאומרת שאינו הולך בדרך ישרה ומכלה ממונו אז דיינינן ליה כדינא שתקנו לה הגאונים וכו' [...]"

ואין כופין אותו לגרש ולא אותה להיות אצלו הרי שאף באופן זה שלפי האמתלא שלה הוא הגורם למאיסותו בכל זאת אין כופין אותו לגרש".

לעומת זה הרמ"א ב"ר"ד (סי' רכח סוף ס"כ) כ' שהאומרת מאיס עלי חייב להוציא. והעיר הט"ז שם דהיינו לדעת הרמב"ם, אבל לא קי"ל הכי באה"ע (סי' עז), כ"כ הגר"א שם. ומזה נראה שהנו"כ מפרשים שלפי דעת הרמ"א אין מחייבים לגרש אף לא ביש לה אמתלא. אולם בציץ אליעזר שם העלה מחמת קושי זה שהרמ"א ב"ר"ד התכוון שיש לסמוך על שיטת הרבינו יונה שלא כדברי הר"ת, שיש חיוב או מצוה לגרש - הכל לפי ראות עיני ביה"ד. ולזה הסכים ביבי"א שם. אכן מדברי הנו"כ הנ"ל הרי נראה שהרמ"א הולך בשיטת ר"ת בכל ענין, דלא כרבינו יונה.

לאור זאת לדעתי גם אם נתחשב בדעת רבינו יונה להלכה, הרי שאין להתעלם מהדעות שאין לחייב בגט, וקרוב הדבר שגם רבינו יונה ס"ל כן, ולכן כדי לא להיכנס לספק גט מעושה, בנדון דידן אין לכתוב בפסק הדין "חיוב גט" אלא לכל היותר שיש מצוה וקרוב הדבר לחייב בגט וכו"ל.

ואם יש להתרות שבו שאם לא ייתן גט הוא בעל עבירה, יש להעתיק כאן את אשר כתב ביבי"א

בסו"ד:

"וע"ע בשו"ת חיים ושלום ח"ב (סי' קיב), שאם יש מחלוקת בין איש לאשתו והאישה רוצה להתגרש והבעל מסרב, יש לתת זמן וקצבה לדבר, ואם המתינו עד י"ח חדשים וכבר נלאו לתווך השלום ואין להם תקנה, ונראה לב"ד שאין תקנה להשלים ביניהם, יפרידו הזוג, ויכופו אותו לתת גט עד שיאמר רוצה אני. כ"ז כתבתי לכבוד השי"ת ותורתו. עכת"ד. ואפשר דלאו כפייה בשו"ת קאמר, אלא בדברים למקרייה עבריינא וכדומה. וכדעת רבינו יונה והרמ"א הנ"ל".

מבואר כי לפי דרכו של היבי"א שהסכים לדעת הציץ אליעזר שהרמ"א גילה דעתו שהוא קאי בשיטת רבינו יונה, על ביה"ד לקצוב זמן לתווך השלום בניהם ולאחר ח"י חודשים כשהתברר שאין מקום לשלום בית, רק אז מותר לקרוא לו עבריינא אם אינו מגרש.

והנה בנדון דידן בהחלטת ביה"ד בהרכב הקודם משנת תשע"ה ביה"ד המליץ לצדדים להתגרש, אך לבקשת האישה ניתנה ארכה של 3 חודשים כדי שהבעל יבין מעצמו שעליו לתת גט. והנה מאז עברו קרוב ל-4 שנים, והאישה לא פנתה אל ביה"ד להמשך ההליך. אין בפנינו מידע מה התחולל בין הצדדים במשך שנים אלו. וכדי למצות את ההליך אם ניתן להשכין שלום או שאין כל סיכוי לכך, על האישה היה לדרוש את הרצף של קיום ההליך, ובהמשך לזה, על ביה"ד היה לקיים מעקב אחר התנהלות בני הזוג. לכן בנסיבות הקיימות, בשלב זה, אין לביה"ד להוציא פסק דין לחיוב גט וגם לא לקוראו עבריינא, אלא יש להתחיל בהרחקות דר"ת כדי להוביל למצב של גירושין.

בשולי קטע זה יש לציין את דברי החזו"א אהע"ז בס"י צט שדן היכא שחייבוהו בדברים שלא כדין לגרש ולא כפיהו בשו"ת ועמד וגירש האם יש בזה חשש גט מעושה. ולפ"ז יש להיזהר שלא לכתוב לשון חיוב כאשר אינו חייב באופן ודאי, שאל"כ יש חשש לגט מעושה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בית דין בתר בית דין לא דייקי

בנימוקי חבריי הדיינים שליט"א נטען כי מאחר וביה"ד בהרכבו הקודם קבע כי טענות האישה מוצדקות, לכן אין לביה"ד זה להרהר אחר דבריהם, עכ"ד. הן אמת הדבר כי לפי תקנות הדיון, ביה"ד בהרכב הנוכחי מחויב להמשיך מאותה הנקודה שבה סיים ביה"ד בהרכב הקודם. אכן, הרי הדבר ברור שביה"ד בהרכבו הקודם רק המליץ לצדדים להתגרש, ואיך א"כ יש ביכולת דייני ההרכב הנוכחי לשנות מהחלטת ביה"ד, ולחייב בגט כאשר החלטת ביה"ד זה מסתמכת על הדיונים והחלטות קודמות? ובשלמא אם בדיון בפני ביה"ד זה היו מתחדשים נתונים, היה אפשר לומר כי בסמכות ביה"ד בהרכב זה לשנות מהחלטת ביה"ד בהרכב הקודם, אבל אין הדבר כן (התמשכות התיק כחמש שנים מאז הדיון האחרון אינו מהווה ראייה, כיון האישה לא התמידה בתביעתה, ולא ידוע לביה"ד מה היתה התנהלות הצדדים באותן השנים). ולכאורה, ביה"ד בהרכב זה היה צריך להורות לאישה לפנות לביה"ד הגדול לקבלת החלטה שונה – מעבר להמלצה לגט (יובהר כי הטענה שאחד מחברי ההרכב הקודם פירש שדעת ביה"ד היתה לחייב בגט, וביה"ד המליץ לאישה להמתין מספר חודשים, אינה מספקת, שכן לא התקבלה עמדת שאר חברי ההרכב הקודם בענין זה, זאת ועוד, אף אם לכך היתה כוונת דייני ההרכב הקודם, יש ביכולתו של הבעל לטעון כי יש להיצמד ללשון ההחלטה, ואין בסמכות הדיינים לפרש דבריהם מעבר לפשטות לשון ההחלטה).

כדי ליישב זאת נראה לכאורה כי ביה"ד בהרכבו הקודם לא נקט עמדה מסוימת וברורה - שמעתה אין לזוז ממנה. לאור מצב הצדדים, ביה"ד בהרכבו הקודם החליט רק "להמליץ על גירושין". ביה"ד לא נכנס לשאלה אם ניתן לחייב בגט או לא, משכך, רשאי ביה"ד בהרכב זה, להמשיך לדון וגם להכריע כי ניתן לחייב בגירושין או שרק ישנה מצוה לגרש. אם כנים הדברים, לפ"ז כל דיון בהרכב זה רשאי לחוות דעתו בשאלת חיוב בגט. ואם הדיינים חלוקים בשאלה זו, יש לילך אחר הרוב.

סיכום

לאור כל הנ"ל נראה כדלהלן:

ביה"ד מקבל את טענת האישה כי היא מואסת באיש באמתלא מבוררת, מצד שיש יסוד לדבריה כי האיש נופל פעם אחר פעם עם נשים זרות. אולם כיון שהאיש הודה רק פעם אחת על קיום יחסים עם אישה זרה, ועל שני המקרים הנוספים אין הודאה גמורה, אלא שבמקרה נוסף הטענות הן רק מפי האישה והצגת מכתבי אהבה בין האיש לאישה זרה, כאשר האיש טוען שלא עשה עמה דבר מלבד החיזור של אותה אישה אחריו (יש להסתפק אם האיש הודה כי מחוסר ברירה, משלא קיים יחסים עם אשתו, הוא קיים יחסים פעם אחת עם האישה הזרה, או שמא ההודאה היא על הפעם הראשונה בתחילת הנישואין). על המקרה השלישי עם האישה מסין, אין לנו מכתבים כלל. נמצא כי אף שיש לאישה עילה למאוס בבעלה, אך כיון שעילה זו לא הוכחה בביה"ד, לא ניתן בשלב זה לקבוע כי הוא רועה זונות. זאת ועוד, לאחר האירוע הראשון עם אישה זרה, משנפרדו הצדדים, הם שבו לחיות יחד במשך יותר מ 10 שנים, וצ"ע אם ניתן לצרף זאת למקרים האחרונים ולקבוע כי הוא רועה זונות.

הטענה כי בנסיבות הקיימות התנהלות האיש נדונה כאומדנא וכיש רגליים לדבר ש"ראוהו עם מנאפים", אינה מספקת. לכל היותר יש לצרף את הרגליים לדבר שיש בכוחה להעצים את המאיסות של האישה כלפי בעלה, אבל אין ביכולת עובדה זו לקבוע כי הוא רועה זונות.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

יובהר כי במידה וטענות האישה יוכחו, הרי שעל ביה"ד לקבוע כי איש כזה הוא מאוס מצד עצמו, כהגדרת הגר"י קולייץ (ויש לזה סימוכין מדברי הגרא"י קוק), ואז יש כר רחב לפסוק חיוב גט. אבל במצב הקיים, התבאר שלפי דברי החזו"א יש להיזהר שלא לכתוב חיוב גט, כשאינן החיוב ודאי, ושאל"כ הוי חשש גט מעושה.

ביה"ד בהרכבו הקודם פסק כי הוא ממליץ לצדדים להתגרש. לכאורה מאז אין שינוי נסיבות שמצדיק שינוי של ממש בעמדת ביה"ד. העובדה שעברו כחמש שנים מאז הדיון האחרון, אין בה משקל נוסף, שכן האישה לא התמידה בתביעתה, ולא ידוע לביה"ד מה הייתה התנהלות הצדדים באותן השנים.

אף אם לא נחליט במקרה שלפנינו בשלב זה לחייב את הבעל בגט, הרי שבנדון דידן שהאישה עגונה זמן רב, נתבאר שבנסיבות המקרה שלפנינו הדבר קרוב מאד לחיוב גט, ויש להוביל את הבעל שיגרש את האישה, וכן להודיע לו שמצווה עליו לגרשה כמופיע בשטמ"ק בכתובות דף ס"ד ע"א בשם רבנו יונה, ובאם יסרב הבעל לגרש את האישה, אני מצטרף לדעת הרוב לעניין החלת דין הרחקה דר"ת במטרה להביא את הצדדים לידי גירושין.

הרב חיים ו' וידאל - דיין

דעת הרב מרדכי רלב"ג

לאחר שקראתי את דברי חבריי להרכב. אני מצטרף לדעתו של כבוד הגאון יקותיאל כהן שליט"א שמחייב את הבעל לתת גט לאשתו במקרה זה משני נימוקים, האחד, טענת האישה של מאיס עלי באמתלא מבוררת. והשנייה, מדין בעל רועה זונות, כפי שאפרט להלן:

חיוב גט במאיס עלי בטענה מבוררת

בשו"ת ציץ אליעזר ח"ד סימן כא אות ז האריך לדון בקונטרס "בדין מורדת בתנאי המציאות של תקופתנו", והביא חבל ראשונים ופוסקים המחייבים את הבעל במתן גט במקרה שטוענת האישה מאיס עלי באמתלא מבוררת, ובמסקנת הדברים כתב וז"ל: "מכל האמור יש כר נרחב לדון בדבר כפיה לגרש במקום שישנו בטענת מאיס עלי באמתלא מבוררת, ובית הדין רואה צורך השעה לכוף את הבעל לגרש".

ובספר שורת הדין חלק ב' האריך הגר"ח איזרר שליט"א במאמרו "חיוב גט ומזונות למורד דמאיס עלי" לדון בעניין, ע"ש באות י"ג שהסיק וז"ל: "הארכנו לעיל שלרובא דרובא של הראשונים יש חיוב במאיס עלי במקום אמתלא מבוררת, והאישה נחשבת במקרה זה כאנוסה". ובאות י"ד כתב שבכה"ג אפשר לחייב את הבעל במזונות מדין מעוכבת גט מחמת הבעל. בדרך זו אזיל גם בעל שו"ת ציץ אליעזר שהציע לכוף את הבעל במתן גט כשטוענת האישה טענת מאיס עלי באמתלא מבוררת ע"י חיוב מזונות. וזאת מדין כפייה דרך ברירה (ע"ש באותיות ט- י"ג). גם הגר"ע יוסף כתב שבזמננו שרבתה הפריצות והקלקול יש להחמיר בטוענת מאיס עלי ולחייב גירושין, וכתב אף שהרוצה לעשות מעשה ולכוף יש לו על מי לסמוך.

רועה זונות

האגודה במסכת יבמות סה ע"ב כותב:

"פעם אחת בא מעשה לידי לאה טוענת על ראובן [שהוא] רועה זונות והוא כופר. ופסקתי שאם תביא עדים שהוא כן יוציא ויתן כתובה. איבעית אימא קרא. איבעית אימא גמרא. איבעית אימא סברא. קרא דכתיב [בראשית ל"א]

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אם תקח נשים על בנותי. איבעית גמרא דאמרינן הכא והוא דאפשר בסיפוקייהו ובנדון זה כתיב [משלי כ"ט] ורועה זונות יאבד הון. ואיבעית אימא סברא דגרע מכל הנהו דפרק המדיר [ע"ב ע"א]. ודווקא שיש עדים שראו אותו עם הארמאית כדרך המנאפים אבל אם הביאו לו נכריות בנים עבור זה לא כייפינן ליה שראינו כמה נספים בלא משפט בעלילות.

דברי האגודה הללו הובאו לפסק הלכה ברמ"א אה"ע קנ"ד א. מדברי האגודה הללו נראה לכאורה שצריך עדות גמורה על הניאוף, שיראו אותו "כדרך המנאפים", וכמבואר בבבלי מכות ז ע"א. אך קשה, שאם כן למה כתב האגודה מאידך גיסא שדווקא אם טענו נוכריות שילדיהן ממנו, הרי אף ביותר מכך לא נחשב רועה זונות כל עוד לא התקבלה עדות גמורה שניאף. אך באמת מצאנו גרסאות אחרות בעניין זה:

בנוסח המהרי"ו, הובא באגודה שבפרויקט השו"ת, נאמר "שראו אותו עם המנאפים" ולא "כדרך המנאפים". גם הרמ"א באה"ע סימן קנ"ד א כתב "שראו אותו עם מנאפים".

אין ספק שלפי גרסה זו לא קשה מה שהקשינו לעיל. לפיכך עולה שאין צורך בעדות גמורה על ניאוף אלא די ברגליים לדבר.

בנדון דנן יש הודאה גמורה של האיש על בגידה בתחילת הנישואין. האישה הציגה לפני ביה"ד מכתב של אישה שהייתה בקשר עם הבעל, מכתב שגילתה אותו במרץ 2012. האיש לא הכחיש את המכתב בדיון שהתקיים ביום 20/4/2015. המכתב הזה מוכיח כאלף עדים על בגידה כל עוד לא הוכחש.

לאחר הגילוי הלכו הצדדים לייעוץ, ותוך כדי הייעוץ התכתב האיש מכתבי אהבה עם בחורה מסין. האיש הודה בהתכתבויות הללו, אך טען שהיו התכתבויות בלבד. אין ספק שגם אם כדבריו שהיו התכתבויות בלבד הדבר מוכיח על חוסר אמון ועל בוגדנות מצד האיש. אין ספק שאי אפשר לתת בו שום אמון במקרה כזה גם אם יחזור ויבקש מחילה וסליחה, שכן שוב אי אפשר להאמין לאף מילה שיוצאת מפיו.

ראיות אלו אינן גרועות מרגליים לדבר, הן הרבה יותר מ"ראוהו עם מנאפים", בניגוד למה שכתב ידידי הגר"ח וידאל שליט"א.

גם ביה"ד בהרכבו הקודם השתכנע מהן, וכתב בהחלטה מיום 22/4/2015 כי "תביעת האישה לגירושין ומאיסותה בבעל מוצדקות"! ודאי שבי"ד בתר בי"ד לא דייקי, ואם התבררו להם הדברים שטענות האישה מוצדקות עלינו לקבל קביעה זאת. אומנם בפס"ד זה נכתב רק שביה"ד ממליץ לצדדים להתגרש ולא חיוב גט. אך אחד מחברי ההרכב היום (הגאון יקותיאל כהן שליט"א) ישב בהרכב דאז כאב"ד, והוא טען לנו שחברי ההרכב דאז לא ראו תועלת לחייב את הבעל בגט ולהיכנס להליך של חיוב וכפיית גט, מכיוון שלאור מצבו הרפואי של הבעל סבר ההרכב דאז שימיו ספורים, והאישה תותר להינשא בדרך השניה שאישה מותרת להינשא לאחר.

באשר לטענת ידידי הגר"ח וידאל שיש לברר האם עדיין אוחז בדרך זאת, יצוין שהאיש אמר בדיון שהתקיים ב-2015 כי עבר התעללות מינית בילדותו, ולכן נהג כפי שנהג. דבר זה עדיין קיים, ולכן אין לנו יסוד להניח ששב מדרכו הרעה. גם האיש חזר על מעשיו כמה פעמים, ואם כן הוחזק בדרכו הרעה. גם הוכח שאי אפשר לתת שום אמון בדבריו שחוזר בו ומבקש מחילה. לפיכך יש יסוד סביר להניח שהאיש בגד באישה בעבר והוא בוגד בה גם היום למרות דבריו ובקשתו לשלום בית.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

באשר למה שכתב שיש צורך בהתראה, הרמ"א לא הזכיר זאת, וגם ידועים דברי השכות יעקב ג קכז, הו"ד בפתחי תשובה אה"ע קטו, שבדבר שידוע לכל אין צורך בהתראה, וכן נפסק בפד"ר חלק ג' (עמ' 224) בפסק דין מביה"ד בירושלים בהרכב הגרא"י וולדינברג ז"ל, הגר"ע יוסף ז"ל והגר"י קפאח ז"ל.

גם כתבתי כבר בעבר בפס"ד שמטרת ההתראה לפי החכם צבי היא שמא ישוב מדרכו הרעה. אך במקרה שאין תוחלת כזאת ואין אמון באיש אין צורך בהתראה גם לדעת החכם צבי, והדברים מבוארים בפד"ר ח עמ' 303 בנימוקי הגר"ח צימבליסט שליט"א (שם, 310).

גם יתכן גם לומר שבגידה חמורה יותר מפנייה לזונות, שכן בבגידה מדובר בקשר זוגי רגשי, וזה נתפס כדבר חמור הרבה יותר מהליכה לזונה. בלא ספק כל אדם, אפילו רחוק מתורה ומצוות, מבין שבגידה היא הרס חיי הנישואין ופגיעה אנושה באמון שבין בעל לאישה, ולפיכך אין צורך בהתראה כלל וכלל, הוא מותרה ועומד, וברור אדם שמקיים קשר זוגי מחוץ לנישואין הריהו זונח את מסגרת הנישואין.

כבוד ידידי הגר"י כהן כתב שבנדון דנן מתקיימים כל הנימוקים שכתב האגודה לחיוב הבעל בגט, פיזור ממון, פגיעה בכבוד האישה וכו', ואין צורך לחזור על הדברים.

גם ראה ערוך השולחן אבן העזר סימן קנד סעיף טז שכתב:

"ובוודאי שמאוס עליה ואפשר שגם יש סכנה בדבר ולא מיבעיא לדעת הרמב"ם דבמאיס עלי כופין להוציא אלא אפילו להחולקים במאיס עלי בכה"ג מודים והרי בש"ס מבואר דבמורד מתשמיש כופין וכ"ש ברועה זונות דגרוע יותר כמובן."

כלומר, ערוך השולחן הוסיף בנדון רועה זונות טענת "מאיס עליי", וכתב שבזה כולם יודו שכופין להוציא.

נראה פשוט שבאור הדבר הוא כדלהלן:

מצאנו בש"ס, כתובות עז., שאם הבעל מוכה שחין וכיו"ב שכופין להוציא, ובזה לית מאן דפליג. טעם הדבר הוא שהוא מאוס עליה, ואינה יכולה לסבול חיים עם בעל כזה, וכפי שכתבה המשנה בכתובות עז. – "לך איני יכולה לקבל!". אם כן מאי שנא טענת מאיס עליי שבה נחלקו הרמב"ם ושאר הפוסקים האם כופין לגרש או לא? הביאור הוא שדווקא במאיסות גדולה שאף אישה אינה יכולה לקבל כופין לגרש, אך במאיסות שאינה גדולה כל כך, שיש נשים שיכולות לסבול – אין כופין לגרש.

במקרה של בעל שבגד באשתו מאחורי גבה אין לנו ספק שהאישה מואסת בו, ושאינן אישה שיכולה לסבול זאת. מעשים שבכל יום שבן זוג נבגד זקוק לטיפול נפשי או רגשי, זו הרגשה איומה, הוא מרגיש שחרב עליו עולמו. הרגשה זו לא באה רק על רקע דתי, הרגשת הנבגדות קיימת אצל כל המינים והסוגים. הצער, הבושה וכו' גדולים מכל נזק אחר. מדובר גם בהרס המשפחה: חיי המשפחה מבוססים על אמון בין הצדדים. במקרה של בגידה הופר אמון זה, ושוב אין בסיס לחיי המשפחה.

זהו אפוא הביאור בדברי ערוך השולחן, ונראה שזוהי כוונת האגודה באמרו שאין זה גרוע מכל הני דפרק המדיר.

גם אם האיש מוכן לחזור בו ממעשיו, האמון הופר, הרגשת המיאוס קיימת, ויש מקום לומר שגם אז יהיה חייב לגרש אפילו אם יתברר שחזר בו, ושוב ואינו בוגד. כל שכן וכל שכן במקרה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

דנן שהאיש הוכיח שאין ערך למילה שלו, וימים ספורים לאחר שהתחילו ייעוץ זוגי הוא מתכתב מכתבי אהבה עם אישה מסין, ואפשר שגם כיום הוא ממשיך לבגוד. אין אישה מן היישוב שתוכל לסבול זאת.

לפיכך אין צורך בבירור נוסף, הדברים ברורים ומחווירים שהאיש מאוס על האישה, מאיסות זו אינה "מאיס עליי" בעלמא של סימן עז אלא של סימן קנד, מאיסות שכולם יודו שאין אישה שתסכים לשלום בית עם בוגד ונואף חסר אמון שכזה.

פירוד ממושך

זאת ועוד, במקרה דנן שהצדדים פרודים למעלה מ-7 שנים ואין כל סיכוי שיחזרו לשלו"ב, יש להוסיף כסניף בלבד את דברי האגרות משה חיו"ד סימן ט"ו וז"ל:

"ובדבר איש ואישה שזה הרבה שנים שליכא שלום בית, וכבר שנה וחצי דרים במקומות מופרדים, וכבר ישבו ב"ד חשוב ולא עלה בידם לעשות שלום ביניהם, וראינו גילוי דעת חתום מהב"ד שלא הועיל כל השתדלותם לעשות שלום, וכנראה מזה שהב"ד סובר שא"א לעשות שלום ביניהם, אז מדין התורה באופן כזה מוכרחין להתגרש ואין רשות לשום צד לעגן, לא הבעל את אשתו ולא האישה את הבעל, בשום עיכוב מצד תביעת ממון, אלא צריכים לילך לפני ב"ד לסדר התביעות בענייני ממון ולסדר נתינת וקבלת הגט."

ממשמעות דבריו משמע שמדובר שאחד מבני הזוג רוצה בשלו"ב ואינו רוצה בגרושין, ולכן כתב שם, שביה"ד ניסה לעשות שלום בין בני הזוג אלא שביה"ד סבור שא"א לעשות שלום ביניהם. ובאמת כבר הקדימו הרב פאלאג'י ב"חיים ושלו"ב ח"ב סימן קיב, וראה יבי"א ג אה"ע יח שהסתמך על דבריו של הרב פאלאג'י.

ע"פ כל האמור לדעתי יש לחייב את הבעל במתן גט לאשתו, והדבר פשוט בעיני כביעתא בכותחא.

הרב מרדכי רלב"ג – ראב"ד

נפסק כדעת הרוב:

מחייבים את הבעל לתת גט לאשתו, ועל המזכירות לקבוע מועד לסידור גט, ואם הבעל יסרב לתת גט ידון ביה"ד בסנקציות נגדו בכפוף לפתיחת תיק הגבלות.

אפשר לפרסם את פסק הדין לאחר השמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום כ"ו בטבת התש"פ (23/01/2020).

הרב חיים ו' וידאל

הרב יקותיאל כהן

הרב מרדכי רלב"ג – ראב"ד

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה